

3. Pitel, N.Ya. (2011). Problems of international business enterprises baking industry APK Ukraine. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo [Foreign trade: business, finance, law]*, vol. 2, pp. 56–61 (in Ukr.).
4. Trush, Y.L. (2010). Justification of the major problems and analyze the baking industry in Ukraine during the economic crisis. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini [Formation of market relations in Ukraine]*, vol. 1, pp. 98–101 (in Ukr.).
5. Plotnikova, M.F., Moseichuk, V.V. (2007). The specific of development of the baking industry. *Nauchnyj zhurnal KUBGAU [Scientific journal KUBGAU]* vol. 29, no. 5. Available at: <http://ej.kubagro.ru/2007/05/pdf/04.pdf> (Accessed 1 Mar 2014) (in Russ.).
6. State Statistics Service of Ukraine (2012). *Industrial production in Ukraine 2012*. Statistical bulletin, State Statistics Service of Ukraine, Kyiv (in Ukr.).
7. Ralko, O.S. (2012). Market Research bread and bakery Ukraine. *Problemy nauky [Problems of science]*, vol. 1, pp. 39–44 (in Ukr.).
8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2000). *Resolution «On approval of food sets, sets of sets of non-food products and services for major social and demographic groups»*. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/656-2000-п> (Accessed 1 Mar 2014) (in Ukr.).
9. Cabinet of Ministers of Ukraine (2008). *Resolution «On approval of the formation of food prices, which was introduced on state regulation of prices»*. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/373-2008-п> (Accessed 1 Mar 2014) (in Ukr.).
10. State Statistics Service of Ukraine (2012). *Net income (loss) by sector in Ukraine 2012*. State Statistics Service of Ukraine, Kyiv. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (Accessed 1 Mar 2014) (in Ukr.).

УДК 338.43

А.В.Кругляно, к.е.н.,
Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м. Чернівці

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Анотація

Розглядаються питання стратегічного розвитку сільського господарства у регіональному розрізі. Визначено, що необхідною передумовою формування і вибору стратегій є моніторинг різних видів капіталу: ресурсного, людського, природного, а також законодавче забезпечення.

Загальною метою будь-якої стратегії розвитку сільського господарства регіону повинно бути забезпечення його сталого соціально-економічного розвитку.

Ключовим елементом стратегій має стати кадрова складова. Заходи щодо задоволення потреб регіону в управлінських та робітничих кадрах необхідно здійснювати шляхом складання та реалізації програм кадрового забезпечення на тривалу перспективу через відповідні системи замовлення як від самих підприємств, так і від місцевих органів влади та самоврядування.

Залежно від передумов та стану розвитку сільського господарства конкретної території можуть бути використані наступні стандартні базові стратегії: диверсифікації, спеціалізації, інтеграції. Диверсифікація може бути двох видів: продукту або ринку. Спеціалізація пропонується на продукт або на конкретному ресурсі. Інтеграція визначена як горизонтальна інтеграція або з крупними підприємствами загальнодержавного чи світового рівня, або з місцевими підприємствами-конкурентами у формі асоціацій або кооперативів.

Ключові слова: сільське господарство, сільськогосподарське виробництво, стратегії розвитку сільського господарства на рівні регіону.

А.В. Кругляно, к.э.н.,
Черновицкий торгово-экономический институт КНТЭУ, Черновцы
**СТРАТЕГИЯ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА
ЧЕРНОВИЦКОЙ ОБЛАСТИ**

Аннотация

Рассматриваются вопросы стратегического развития сельского хозяйства в региональном разрезе. Определено, что необходимым условием формирования и выбора стратегий есть

мониторинг разных видов капитала: ресурсного, человеческого, природного, а также законодательное обеспечения.

Общей целью любой стратегии развития сельского хозяйства региона должно стать обеспечение его устойчивого социально-экономического развития.

Ключевым элементом стратегий должна быть кадровая составляющая. Меры по удовлетворению нужд региона в управленческих и рабочих кадрах нужно реализовывать путём составления и реализации программ кадрового обеспечения на длительную перспективу через соответствующие системы заказа как от самих предприятий, так и от местных органов власти и самоуправления.

В зависимости от предпосылок и состояния развития сельского хозяйства конкретной территории могут быть использованы такие базовые стратегии: диверсификации, специализации, интеграции. Диверсификация может быть двух видов: продукта либо рынка. Специализация предлагается либо на продукте, либо на конкретном уникальном ресурсе. Интеграция определена как горизонтальная интеграция либо с крупными предприятиями общенационального или международного уровня, либо с местными предприятиями-конкурентами в форме ассоциаций или кооперативов.

Ключевые слова: сельское хозяйство, сельскохозяйственное производство, стратегии развития сельского хозяйства на уровне региона.

Andriy V. Kruhlyanko, Candidate of Economics,
Chernivtsi Trade and Economics Institute of KNTEU, Chernivtsi
**DEVELOPMENT STRATEGY OF THE AGRICULTURE
OF THE CHERNIVTSI REGION**

Annotation

Issues of strategic development of agriculture in the regions are investigated. It is defined, that necessary condition for the formation and selection of strategies is to monitor various types of capital: resources, human and natural, and legislative support.

The overall goal of any strategy for agricultural development of the region should be the ensuring of its sustainable socio-economic development.

A key element of the strategy should be human resources. Measures to meet the needs of the region in the managerial and workers staff should be performed by folding and implementation of programs of staff providing for the long term through the appropriate ordering system of both the enterprises themselves, and local government.

Depending on the preconditions and the state of agriculture of the particular area following standard strategies may be used: diversification, specialization, integration. Diversification can be of two types: product and market. Specialization can be of two types also: on the product or on a particular resource. Integration is defined as the horizontal integration with large enterprises or national or global level, or with companies-competitors in the form of associations or cooperatives.

Keywords: agriculture, agricultural production, agricultural development strategies at the regional level.

Постановка проблеми. Постійні коливання, які відбуваються за останні роки у сфері сільськогосподарського виробництва в Україні, все ще не дають підстав говорити про зрушення з «мертвої точки» у розв'язуванні проблем соціально-економічного розвитку аграрно орієнтованих сільських територій, найгострішими з яких залишаються безробіття, трудова міграція селян, руйнування соціальної інфраструктури в сільській місцевості, ріст соціальної напруженості, деградація суспільних цінностей тощо.

Системні кризові явища та занепад таких сільських територій призводять до зниження рівня життя сільського населення. Це, у свою чергу, поглиблює

падіння обсягів сільськогосподарського виробництва, що може загрожувати продовольчій безпеці держави загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблем розвитку сфери сільськогосподарського виробництва в цілому та аграрно орієнтованих територій зокрема присвячено праці багатьох вчених, серед яких можна виділити: Є. О. Масліч [1], І. В. Охріменко [2], М. Й. Марлік [3], Л. О. Першко [4], Л. С. Гринів [5], Н. В. Потриваєва [6] та інші.

Економічна ситуація, яка склалася у вітчизняному аграрному секторі, вимагає корінних економічних реформ, формування різних господарських структур, що відкриває широкі можливості підприємницької діяльності та сприятиме економічному розвитку сільських територій загалом. І в працях зазначених дослідників значною мірою відображені ключові напрями, що пропонуються для реформування сільського господарства в Україні.

Однак не всі проблемні питання саме стратегічного розвитку сільського господарства на регіональному рівні розглянуті повністю та цілком вирішені, зокрема це такі, як питання недосконалості економічної політики органів державної влади в регіонах, непрозорість та безсистемність фінансової підтримки аграрного сектору у межах виділених загальнодержавних асигнувань. Все це визначило актуальність даного дослідження.

Формулювання цілей та завдань. Метою дослідження є визначення умов забезпечення сталого розвитку сільського господарства на прикладі Чернівецької області.

Досягнення мети розкривається через такі завдання:

- дослідити теоретичні основи розвитку сільського господарства регіонів на прикладі Чернівецької області;
- визначити умови сталого розвитку сільських територій на основі розвитку сільського господарства цих територій;
- визначити основні проблеми та переваги розвитку сільського господарства Чернівецької області;
- запропонувати стратегічні напрями розвитку сільського господарства в Чернівецькій області.

Об'єктом дослідження стала система функціонування сфери сільського господарства Чернівецької області.

Предмет дослідження – визначені процеси, явища розвитку сільського господарства Чернівецької області, а також проблеми функціонування підприємств сільськогосподарської сфери економічної діяльності Чернівецької області.

Виклад основного матеріалу. Для того, щоб краще розглянути усі проблеми і перспективи розвитку сільського господарства, потрібно визначити, що ж таке сільське господарство. Ми виходимо з того, що сільське

господарство – це сфера національної економіки, яка забезпечує населення продовольством, сировиною та супутніми продуктами для багатьох інших сфер національної економіки та видів економічної діяльності.

Згідно з законодавством України, сільське господарство (сільськогосподарське виробництво) – це вид господарської діяльності з виробництва продукції, яка пов'язана з біологічними процесами її вирощування, призначеної для споживання в сирому і переробленому вигляді та для використання на нехарчові цілі [7].

Сільське господарство є одним із найважливіших секторів національної економіки України загалом та кожного з її регіонів, тут зосереджено близько 30% основних виробничих фондів, працює майже третина загальної чисельності працівників, зайнятих у національній економіці, виробляється третина національного доходу, формується 70% роздрібного товарообігу. Продукція сфери сільського господарства за останні роки стала однією з основних статей експорту, зокрема зернові та олійні культури і продукція їх переробки.

Все частіше останнім часом з вуст як державної влади, так і крупного бізнесу України звучить теза про потенційні порівняльні переваги української економіки, що зосереджуються головним чином у сільському господарстві.

Україна належить до країн із найвищим рейтингом щодо потенціальних можливостей у сільському господарстві. Основною складовою цього потенціалу є концентрація найродючіших у світі чорноземів (понад 65% ґрунтового покриття країни), достатньо висока кваліфікація і відома у всьому світі працелюбність українських селян. За умов інтенсифікації розвитку Україна має цілком реальні можливості приєднатися до групи країн – основних виробників сільськогосподарської продукції [8].

Але світова економічна криза останніх років значно погіршила економічний стан економіки країни загалом та всіх її регіонів, що значно відобразилося на функціонуванні та розвитку всіх сфер економіки України. Це і зумовило погіршення розвитку саме сільського господарства, а можливо і його деградацію.

Важливо відзначити, що важливу роль у розв'язанні проблем функціонування сільських територій могло б зіграти схвалення «Концепції Державної цільової програми сталого розвитку сільських територій на період до 2020 року», в якій зазначалося, що оптимальним варіантом є «створення правових, фінансових та організаційних умов для реалізації багатофункціональності сільського господарства, формування конкурентоспроможного аграрного сектору, диверсифікації виробництва і зайнятості сільського населення, сприятливих агроландшафтів, якісного середовища проживання людей у

*ЕКОНОМІКА
ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ*

сільській місцевості та розвитку партнерства держави, бізнесу, територіальних громад» [9].

Ключовим аспектом даної Концепції був акцент на забезпечення саме сталого розвитку. Зауважимо, що визнаючи рівноцінність кожного члена тріади «суспільство – економіка – природа», доктор економічних наук О. Шубравська вважає, що в сукупності складових сталого розвитку визначальне місце належить економічній, оскільки саме вона формує передумови для сталого функціонування решти підсистем. Водночас піднесення рівня економічного розвитку означає не тільки посилення техногенного навантаження на природу, але й можливість впровадження ресурсозберігаючих та екологічнобезпечних технологій, удосконалення системи контролю і попередження екологічних катастроф, підвищення загальної екологічної грамотності населення. Отже, не стільки сам по собі економічний розвиток і економічне зростання впливають на стан навколишнього природного середовища, скільки їх напрями та способи забезпечення. Взаємне узгодження розвитку економічної та соціальної складових забезпечується за умови переорієнтації економічного зростання із самоцілі на задоволення соціальних потреб. Інакше кажучи, економічне зростання має супроводжуватися адекватними соціальними перетвореннями та сприяти розв'язанню проблеми підвищення якості навколишнього природного середовища. Виходячи з певних міркувань, автор схиляється до думки, що економічна сталість, або сталість економічного розвитку, – це здатність економічних систем зберігати стабільне збалансоване зростання. При цьому збалансованість має стосуватися елементів економічної системи, а також проявлятися у взаємодії системи із своїми над системами та з рештою систем, які з нею контактують, зокрема – екологічною і соціальною [10].

Виходячи з сучасних трактувань, сталий розвиток сільських територій можна охарактеризувати як рівномірне нарощування позитивних соціально-економічних показників (життєвого рівня населення, зайнятості, освіти, здоров'я, рівня оплати праці тощо) у повній відповідності з економічним та екологічним розвитком сільської місцевості [11; 12].

Соціально-економічний розвиток сільських територій – це об'єктивний процес, що відбувається в країні під впливом економічних, політичних, соціальних, демографічних, ресурсних та інших чинників. З іншого боку, розвиток сільських територій – це суб'єктивний процес, адже він відбувається під впливом управлінських рішень сільської, районної, обласної, загальнодержавної влади та самих територіальних громад.

Сталий розвиток сільських територій регіону націлений, перш за все, на життєзабезпечення населення, на підвищення якості його життя. В документах Міжнародного інституту сталого розвитку (Швеція) під терміном

«стале життєзабезпечення населення» мають на увазі систему заходів, необхідних для подолання бідності на всіх рівнях: домогосподарство, громада, район, регіон, країна [13, с. 8]. Суть цього визначення полягає у наступному: спочатку треба з'ясувати, що домогосподарство (громада, район, регіон, країна) вже має в своєму розпорядженні, визначити сферу оптимального застосування наявних ресурсів, а потім формувати систему заходів щодо виходу з кризи. Застосування визначеного підходу сталого життєзабезпечення означає мобілізацію «того, що є» замість залучення ззовні «того, що хотілося б мати».

Мобілізацією повинні бути охоплені внутрішні ресурси території, її внутрішній капітал, що включає:

1) людський капітал: навички, вміння, знання, здоров'я і здібність до роботи;

2) соціальний капітал: формальні та неформальні соціальні зв'язки та взаємостосунки з оточуючими, відповідальність і здатність адаптуватися до змін;

3) природний капітал: природні ресурси та навколишнє середовище, а також ті можливості, які вони надають;

4) фізичний капітал: машини, устаткування, технології, вироблена в господарствах продукція та існуюча фізична інфраструктура;

5) фінансовий капітал: фінансові ресурси у будь-якому вигляді (гроші, цінні папери, дорогоцінні метали).

На цінність того або іншого капіталу, з погляду можливості його використання, впливають такі зовнішні чинники, як діюча в районі політика розвитку й соціальні та суспільні інститути, які підтримують цю політику, пов'язана з нею діяльність підприємств і організацій.

У багатьох випадках навіть сприятлива політична обстановка не може істотно просунути справу, якщо надто великі витрати на застосування найвагомішого ресурсу території. Скажімо, унікальна за красою місцевість у віддаленому районі з нерозвиненою інфраструктурою (відсутність доріг, готелів, побутових і культурних зручностей) не може привернути увагу достатньої кількості туристів.

З метою більш ефективного виконання державою функцій щодо сталого розвитку необхідно удосконалювати економічний механізм формування і використання спеціальних фондів за рахунок рентних платежів за користування природними ресурсами, платежів за забруднення навколишнього природного середовища, штрафів і санкцій за недотримання норм і правил охорони довкілля й шкоду, заподіяну порушенням нормативно-правових актів з питань охорони довкілля.

Також досить ефективним заходом для стратегічного розвитку сільського

*ЕКОНОМІКА
ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ*

господарства регіону є підвищення його конкурентоспроможності на сучасному ринку.

Цього можна досягти за допомогою забезпечення його оснащеності сучасною технікою через лізингові чи кооперативні механізми, впровадження передових технологій виробництва та переробки сільськогосподарської продукції через ті ж самі кооперативні механізми.

Тому ефективність ведення сільськогосподарського виробництва в нових економічних відносинах потребує оптимізації використання засобів виробництва і матеріальних витрат.

Ресурсне забезпечення сфери сільського господарства сьогодні повністю залежить від наявності коштів у сільськогосподарських товаровиробників. Пошук оптимальних й економічно прийнятних шляхів і механізмів ведення сільськогосподарського виробництва є одним із чинників виправлення ситуації в ньому.

Ефективна робота в ринкових умовах господарювання залежить, насамперед, від якості управління, а також кваліфікованого кадрового забезпечення на всіх ділянках виробництва. Суть кадрово-управлінського забезпечення розвитку сільського господарства має полягати у дотриманні співвідношення прав, обов'язків і відповідальності, що в кінцевому підсумку визначає ефективність даної сфери загалом та окремих господарств. Сучасний розвиток сільськогосподарського виробництва вимагає перебудови системи підготовки кадрів, яка повинна стати першочерговим завданням при визначенні нової концепції аграрної політики. Заходи щодо задоволення потреб регіону у висококваліфікованих фахівцях та робітничих кадрах необхідно здійснювати шляхом складання та реалізації програм кадрового забезпечення на рік, а також на більш тривалий період.

Після проведення цих заходів створюються передумови для реалізації низки базових стратегій розвитку сільського господарства, а саме:

1. Стратегія диверсифікації. Вона полягає в урізноманітненні асортименту продукції підприємств регіону. Підприємства можуть використовувати два види диверсифікації: диверсифікація продукції та ринку. За рахунок впровадження цієї стратегії можна буде досягти розширення асортименту продукції, використання нових технологій для виготовлення цих або нових продуктів, входження підприємств на нові ринки або на нові сегменти на раніше діючому ринку, що призведе до росту обсягів господарювання самих підприємств, а відповідно, й до розвитку території.

2. Стратегія спеціалізації. Ця стратегія передбачає концентрацію уваги агропідприємства на якомусь одному виді бізнесу. Тобто, впроваджуючи дану стратегію, підприємства будуть мати змогу виготовляти певний продукт на досить високому і конкурентоспроможному рівні. Такі стратегії можна

рекомендувати як окремих дрібним підприємствам (фермерам), так і окремим дрібним регіональним одиницям, що володіють унікальним ресурсом (насамперед, туристичним, рекреаційним, природним тощо).

3. Стратегія інтеграції. Насамперед, стратегія горизонтальної інтеграції, суть якої полягає в об'єднанні підприємств шляхом злиття. Вона є досить корисною і ефективною для середніх і великих агропідприємств при міжнародній експансії більш крупних підприємств через створення спільних підприємств з даним з метою входження на загальноукраїнський ринок або й навіть на зарубіжні ринки. Дана стратегія є досить актуальною для великих підприємств сфери сільського господарства більшості регіонів, в тому числі й Чернівецької області, оскільки, для неї є характерним відсутність необхідного капіталу (фінансового, кадрового), застарілі технології та недостатні знання в сфері маркетингу. Отже, застосування даної стратегії дозволить сільськогосподарським виробникам, завдяки кооперації з зарубіжними, на основі синергічного ефекту, вижити і розвиватися.

Висновки та напрям подальших досліджень. Оцінка сталості економіки територій та їх вплив на сталий розвиток країни та її регіонів набуває важливого значення. Новітня модель сталого розвитку має сприяти системним реформам економічного і суспільно-політичного буття України загалом, а також її регіонів. Зусилля мають бути зосереджені на реформуванні реального сектора економіки, причому зміни повинні розпочинатися із сільського господарства.

Зважаючи на те, що світова економічна криза останніх років значно погіршила економічний стан економіки країни загалом та всіх її регіонів, що значно відобразилося на функціонуванні та розвитку всіх видів економічної діяльності України. Це і зумовило погіршення розвитку сільського господарства.

Проте Україна належить до країн із найвищим рейтингом щодо потенційних можливостей у сільському господарстві і за допомогою стабільного та інтенсивного розвитку та підтримки з боку уряду має цілком реальні можливості приєднатися до групи країн-лідерів – основних виробників сільськогосподарської продукції.

Дані цілі можливо буде досягти за допомогою правильного регулювання та підтримки з боку держави та при кооперації з іноземними фірмами для співпраці та залучення додаткових іноземних інвестицій. Це призведе до поліпшення оснащеності сільськогосподарських підприємств сучасною технікою, впровадження передових технологій виробництва сільськогосподарської продукції, підвищення якості управління та забезпечення кваліфікованого персоналу. А це, в свою чергу, дасть змогу підвищити конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств.

Список використаних джерел:

1. Масліч Є. О. Економічна стратегія підвищення ефективності використання сукупного сільськогосподарського капіталу: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.07.02 / Є. О. Масліч; Крим. держ. агротехн. ун-т. – Сімферополь, 2004. – 20 с.
2. Охріменко І. В. Ринкове регулювання дохідності сільськогосподарських підприємств / І. В. Охріменко // Стратегія розвитку України: соціологія, економіка, право. – 2008. – № 1/2. – С. 651–658.
3. Марлік М. Й. Проблеми розвитку сільських територій / М. Й. Марлік, В. В. Пулім // Стратегія розвитку України: соціологія, економіка, право. – 2008. – № 1/2. – С. 647–651.
4. Першко Л. О. Кластерний аналіз у визначенні стратегії управління фінансовими потоками підприємств / Л. О. Першко // Стратегія розвитку України: соціологія, економіка, право. – 2008. – № 1/2. – С. 675–680.
5. Гринів Л. С. Економіка України: національна стратегія розвитку // Economy of Ukraine: National Strategy of Development: [монографія] / Л. С. Гринів, О. В. Стефанишин, Ю. М. Гончар, М. В. Кічурчак, О. С. Ривак, М. І. Теребух, Л. В. Кривень, І. Б. Назаркевич, К. С. Дудок, Л. А. Злупко; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л., 2009. – 444 с.
6. Потриваєва Н. В. Стратегія розвитку сільськогосподарського виробництва України в умовах глобалізації: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.03 / Н. В. Потриваєва; Миколаїв. нац. аграр. ун-т. – Миколаїв, 2013.
7. Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001-2004 років: Закон України від 18.02.2001 №2238-III [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2238-14>.
8. Політика і розвиток сільського господарства в Україні / За ред. Штефана фон Крамона-Таубеля, Сергія Зорі, Людвіга Штріве. – К.: Альфа Принт, 2001.
9. Концепція Державної цільової програми сталого розвитку сільських територій на період до 2020 року [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/121-2010-%D1%80>.
10. Шубравська О. Сталий економічний розвиток: поняття і напрям досліджень / О. Шубравська // Економіка України. – 2005. – №1. – С. 36–42.
11. Лексин В. Н. Государство и регионы. Теория и практика государственного регулирования территориального развития / В. Н. Лексин, А. Н. Швецов. – М.: Эдиториал УРПС, 2003. – 368 с.
12. Баутин В. М. Устойчивое развитие сельских территорий : сущность, термины и понятия [Електронний ресурс] / В. М. Баутин, В. В. Козлов // Агрожурнал Московского государственного агроинженерного университета. – 2006. – № 4. – Режим доступа: <http://agromagazine.msau.ru/index.php/-4/46-2008-03-20-13-001/106lr.html>.
13. Настольная книга консультанта по проблемам местного самоуправления / Под ред. С. Юрковой, Х. Пюндта, Э. Маркварта. – М., СПб.: О-во «Знание», 2000. – 200 с.

References:

1. Maslich, E.O. (2004). *Economic strategy of efficiency's increase of usage of cumulative agricultural capital*. Abstract of Ph.D. dissertation, Economy of agriculture and agro-industrial complex. Crimean state agricultural and technological university, Simferopol, Ukraine (in Ukr.).
2. Ohrimenko, I.V. (2008). Market regulation profitability of agricultural enterprises. *Stratehiia rozvytku Ukrainy: sotsiolohiia, ekonomika, pravo* [Strategy of development of Ukraine: sociology, economics, law], vol. 1/2, pp. 651–658 (in Ukr.).
3. Marlik, M.J. and Pulim, V.V. (2008). Problems of Rural Development. *Stratehiia rozvytku Ukrainy: sotsiolohiia, ekonomika, pravo* [Strategy of Ukraine: sociology, economics, law], vol. 1/2, pp. 647–651 (in Ukr.).
4. Pershko, L.O. (2008). Cluster analysis on the strategy of the management of financial flows of the company. *Stratehiia rozvytku Ukrainy: sotsiolohiia, ekonomika, pravo* [Strategy of Ukraine: sociology, economics, law], vol. 1/2, pp. 675–680 (in Ukr.).
5. Hryniv, L.S. Stefanyshyn, O.V., Honchar, Yu.M., Kichurchak, M.V. et al. (2009). In Hryniv L.S. (Ed.). *Ekonomika Ukrainy: natsional'na stratehiia rozvytku* [Economy of Ukraine: National Strategy of Development]. Lviv National University named after Ivan Franko, Lviv, Ukraine (in Ukr.).
6. Potryvaieva, N.V. (2013). *Development strategy of agricultural production in Ukraine in the context of globalization*. Abstract of Doc. hab. dissertaion, Economics and Management of National Economy. Mykolaiv Agrarian National University, Mykolaiv, Ukraine (in Ukr.).
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2001). *On stimulation of agricultural development in 2001-2004*, Law of Ukraine of 18.02.2001 №2238-III. Available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2238-14> (Accessed 2 February 2014).
8. In Shtefan fon Kramon-Taubel, Serhij Zoria, Liudvih Shtrive (Ed.) (2001). *Polityka i rozvytok sil's'koho hospodarstva v Ukrayini* [Politics and Agricultural Development in Ukraine]. Alpha Print, Kyiv, Ukraine (in Ukr.).

9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2001). *The concept of the State program for sustainable rural development for the period till 2020*. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/121-2010-%D1%80> (Accessed 2 February 2014) (in Ukr.).

10. Shubravska, O. (2005). Sustainable economic development: the concept and direction of researches. *Ekonomika Ukrainy [Economy of Ukraine]*, vol. 1, pp. 36–42 (in Ukr.).

11. Leksyn, V.N., Shvetsov, A.N. (2003). *Hosudarstvo y rehyony. Teoryya y praktyka hosudarstvennogo rehulyrovanyya terytoriyal'nogo razvytyya* [State and the regions. Theory and practice of state regulation of territorial development]. Edytoryal URSS, Moscow, Russia, 368 p. (in Russ.).

12. Bautyn, V.M., Kozlov, V.V. (2006). Sustainable development of rural areas: the nature, terms and concepts. *Ahrozhurnal Moskovskoho hosudarstvennogo ahroynzhenernoho unyversyteta [Agrozhurnal Moscow State University Agroengineering]*, vol. 4 (in Russ.).

13. In Yurkova, S., Piundt, Kh., Markvart, E. (Ed.) (2000). *Nastol'naya knyha konsultanta po problemam mestnogo samoupravlenyya [Handbook consultant for Local Government]*. Knowledge, St. Petersburg, Russia, 200 p. (in Russ.).

УДК 338.48

Ю.А. Маначинська, к.е.н.,
Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м. Чернівці

СТАТИСТИЧНА ОЦІНКА РИНКУ ГОТЕЛЬНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Анотація

Досліджується сучасний стан ринку готельних послуг. Зазначається, що в умовах прояву кризових явищ в економіці для вітчизняних підприємств готельного господарства характерною є збитковість господарювання. За таких обставин постає нагальна необхідність у розробці дієвого аналітичного механізму попередження негативних змін рівня результативності господарювання готельного сектору економіки. Відповідно, базисом проведення ґрунтовних досліджень слугує якісна статистична оцінка динаміки змін кінцевих фінансових результатів готельного бізнесу. Особлива увага відведена входженню готелів до світових готельних ланцюгів на умовах франчайзингу та розкриттю договірних аспектів врегулювання взаємовідносин між суб'єктами їх здійснення. Виокремлено проблеми готельного сектору економіки в умовах невідповідності рівня якості готельних послуг європейським та міжнародним стандартам, а також погіршення інвестиційного клімату.

Ключові слова: готель, готельна послуга, фінансові результати, статистична оцінка, збитковість, криза.

Ю.А. Маначинская, к.э.н.,
Черновицкий торгово-экономический институт КНТЭУ, г. Черновцы

СТАТИСТИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА РЫНКА ГОСТИНИЧНЫХ УСЛУГ УКРАИНЫ

Аннотация

Исследуется современное состояние рынка гостиничных услуг. Отмечается, что в условиях проявления кризисных явлений в экономике для отечественных предприятий гостиничного хозяйства характерной является убыточность ведения хозяйства. При таких обстоятельствах появляется неотложная необходимость в разработке действенного аналитического механизма предупреждения негативных изменений уровня результативности ведения хозяйства гостиничного сектора экономики. Соответственно базисом проведения обстоятельных исследований служит качественная статистическая оценка динамики изменений конечных финансовых результатов гостиничного бизнеса. Особенное внимание отведено вхождению гостиниц к мировым гостиничным цепям на условиях франчайзинга и раскрытию договорных аспектов урегулирования взаимоотношений между субъектами их осуществления. Выделены проблемы гостиничного сектора экономики в условиях несоответствия уровня качества гостиничных услуг европейским и международным стандартам, а также ухудшение инвестиционного климата.